

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 13 juli 2000 *

I mål C-412/98,

angående en begäran i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, från cour d'appel de Versailles (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Group Josi Reinsurance Company SA

och

Universal General Insurance Company (UGIC),

angående tolkningen av bestämmelserna i avdelning II i den ovannämnda konventionen av den 27 september 1968 (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1 och, i dess ändrade lydelse, s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26) och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 43),

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. C. Moitinho de Almeida samt domarna R. Schintgen (referent), J.-P. Puissochet, G. Hirsch och F. Macken,

generaladvokat: N. Fennelly,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Group Josi Reinsurance Company SA, genom advokaten C. Bouckaert, Paris,
- Universal General Insurance Company (UGIC), genom advokaten B. Mettetal, Paris,
- Frankrikes regering, genom K. Rispal-Bellanger, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning och R. Loosli-Surrans, chargé de mission, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom R. Magrill, Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av D. Lloyd Jones, barrister,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren J.L. Iglesias Buhigues och A.X. Lewis, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 10 februari 2000 av: Frankrikes regering och kommissionen,

och efter att den 9 mars 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Cour d'appel de Versailles har genom beslut av den 5 november 1998, som inkom till domstolens kansli den 19 november samma år, i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, ställt två frågor om tolkningen av bestämmelserna i avdelning II i denna konvention (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1 och, i dess ändrade lydelse, s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26) och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken

Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 43, nedan kallad konventionen).

- 2 Dessa frågor har uppkommit i en tvist mellan Universal General Insurance Company (nedan kallat UGIC), i konkurs, som är ett försäkringsbolag bildat enligt kanadensisk rätt med säte i Vancouver (Kanada), och Group Josi Reinsurance Company SA (nedan kallat Group Josi), som är ett återförsäkringsbolag bildat enligt belgisk rätt med säte i Bryssel (Belgien), angående ett belopp som UGIC har yrkat att Group Josi skall betala i sin egenskap av part i ett återförsäkringsavtal.

Konventionen

- 3 De behörighetsregler som föreskrivs i konventionen finns i avdelning II, som består av artiklarna 2—24.

- 4 Artikel 2 i konventionen, som ingår i avsnitt 1 (Allmänna bestämmelser) i avdelning II, har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna konvention, skall talan mot den som har hemvist i en konventionsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.

För den som inte är medborgare i den stat där han har hemvist gäller samma bestämmelser om domstols behörighet som för statens egna medborgare.”

- 5 I artikel 3 första stycket i konventionen, som hör under samma avsnitt, föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat får väckas vid domstol i en annan konventionsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitt 2 till 6 i denna avdelning.”

- 6 Enligt artikel 3 andra stycket i konventionen får käranden inte göra gällande vissa exorbitanta behörighetsregler som är i kraft i konventionsstaterna, särskilt inte regler avseende parternas medborgarskap och kärandens bosättning eller hemvist.
- 7 Artikel 4, som också ingår i avsnitt 1 i avdelning II i konventionen, har följande lydelse:

”Om svaranden inte har hemvist i någon konventionsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje konventionsstat i enlighet med den statens lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 16.

Mot en sådan svarande kan den som har hemvist i en konventionsstat, oberoende av medborgarskap, på samma sätt som statens egna medborgare, åberopa de bestämmelser om domstols behörighet som gäller där och särskilt de bestämmelser som anges i artikel 3, andra stycket.”

8 I avsnitt 2—6 i avdelning II i konventionen föreskrivs särskilda eller exklusiva behörighetsregler.

9 I artikel 5, som hör under avsnitt 2 (Särskilda behörighetsregler) i avdelning II i konventionen, föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan väckas i en annan konventionsstat

1. om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas;...

2. om talan avser underhållsskyldighet, vid domstolen i den ort där den underhållsberättigade har sin hemvist eller vanliga vistelseort...

...”

10 Artiklarna 7—12a utgör avsnitt 3 (Behörighet vid försäkringstvister) i avdelning II i konventionen.

11 I artikel 7 i konventionen föreskrivs följande:

”För försäkringstvister gäller i fråga om domstols behörighet... bestämmelserna i detta avsnitt.”

12 Artikel 8 i konventionen har följande lydelse:

”Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en konventionsstat kan väckas

1. vid domstolarna i den stat där han har hemvist, eller

2. i en annan konventionsstat, vid domstolen i den ort där försäkringstagaren har hemvist, eller

3. om han är en samförsäkrare, vid den domstol i en konventionsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren

En försäkringsgivare, som inte har hemvist i någon konventionsstat men som har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat, skall i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid denna anses ha hemvist i den staten.”

- 13 Avsnitt 4 i avdelning II i konventionen innehåller regler om behörighet vid konsumenttvister.

- 14 I artikel 14 första stycket, som finns i nämnda avsnitt, föreskrivs följande:

”Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den konventionsstat där denne har hemvist eller vid domstolarna i den konventionsstat där han själv har hemvist.”

- 15 I artikel 16, som utgör avsnitt 5 i avdelning II i konventionen, föreskrivs vissa exklusiva behörighetsregler, vilka skall tillämpas ”oberoende av parternas hemvist”.

- 16 I artikel 17 första stycket, som finns i avsnitt 6 (Avtal om domstols behörighet) i avdelning II i konventionen, föreskrivs följande:

”Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en konventionsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den staten vara behöriga...”

- 17 I artikel 18, som också ingår i avsnitt 6, föreskrivs följande:

”Utöver den behörighet som en domstol i en konventionsstat har enligt andra bestämmelser i denna konvention, är domstolen behörig om svaranden går i svaromål inför denna. Detta gäller dock inte om svaranden gick i svaromål endast för att bestrida domstolens behörighet eller om en annan domstol har exklusiv behörighet enligt artikel 16.”

Målet vid den nationella domstolen

- 18 Det framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen att UGIC gav sin försäkringsagent Euromepa, ett bolag bildat enligt fransk rätt, i uppdrag att sluta ett återförsäkringsavtal, med verkan från och med den 1 april 1990, avseende ett bestånd av försäkringsbrev innehållande allriskförsäkringar för bostäder i Kanada.
- 19 Genom fax av den 27 mars 1990 erbjöd Euromepa Group Josi att delta i detta återförsäkringsavtal och upplyste därvid bolaget om att ”de största återförsäkrarna [var] Union Ruck med 24 procent och Agrippina Ruck med 20 procent”.

- 20 Group Josi svarade genom fax av den 6 april 1990 att bolaget samtyckte till att delta med högst 7,5 procent.
- 21 Den 28 mars 1990 upplyste Union Ruck Euromepa om att det inte avsåg att förlänga sitt deltagande efter den 31 maj 1990, och Agrippina Ruck meddelade, genom skrivelse till Euromepa av den 30 mars 1990, att det skulle minska sitt deltagande till 10 procent med verkan från och med den 1 juni 1990. Dessa tillbakadraganden motiverades av ändringar av de ekonomiska riktlinjerna som hade genomdrivits av dessa försäkringsbolags moderbolag, som redan var etablerade i Amerika.
- 22 Euromepa skickade den 25 februari 1991 ett kontoutdrag till Group Josi som utvisade ett debetsaldo, och därefter en slutlig sammanställning av vilken framgick att Group Josi, för sitt deltagande i återförsäkringstransaktionen, var skyldigt att betala ett belopp om 54 679,34 CAD.
- 23 Genom skrivelse av den 5 mars 1991 meddelade Group Josi att bolaget vägrade att betala nämnda belopp, huvudsakligen med motiveringen att dess anslutning till återförsäkringsavtalet hade tillkommit genom information som i efterhand visade sig vara felaktig.
- 24 Under dessa omständigheter väckte UGIC den 6 juli 1994 talan mot Group Josi vid tribunal de commerce de Nanterre (Frankrike).
- 25 Group Josi framställde en invändning om att den domstol där talan hade väckts inte var behörig och gjorde gällande att behörig domstol i stället var Tribunal de Commerce de Bruxelles, i vars domsaga bolaget hade sitt säte. Till stöd härför åberopade bolaget dels konventionen, dels — för det fall allmänna rättsregler skulle anses vara tillämpliga — artikel 1247 i den franska civillagen.

- 26 Tribunal de commerce de Nanterre fastslog, genom dom av den 27 juli 1995, att den var behörig med motiveringen att UGIC var ett bolag bildat enligt kanadensisk rätt som inte hade något dotterbolag inom gemenskapen och att den invändning om bristande behörighet som framställdes på grundval av konventionen inte kunde tillämpas på denna domstol. I sak förpliktade domstolen Group Josi att betala det av UGIC yrkade beloppet jämte lagstadgad ränta från och med den 6 juli 1994.
- 27 Group Josi överklagade denna dom till cour d'appel de Versailles.
- 28 Till stöd för sitt överklagande gjorde bolaget gällande att konventionen skall tillämpas på varje tvist där det framkommer ett anknytningskriterium till konventionen. Denna borde således tillämpas i det aktuella fallet. Det viktigaste anknytningskriteriet var enligt bolaget det som föreskrivs i artikel 2 första stycket i konventionen, det vill säga svarandens hemvist. Eftersom Group Josi hade sitt säte i Bryssel och inte hade något dotterbolag i Frankrike, kunde talan mot bolaget i enlighet med denna bestämmelse endast väckas vid belgisk domstol. Bolaget åberopade dessutom artikel 5.1 i konventionen och hävdade att den förpliktelse som låg till grund för talan skulle uppfyllas vid svarandens hemvist, det vill säga i Bryssel, eftersom det rörde sig om betalning av en avtalsenlig skuld, och eftersom det i återförsäkringsavtalet inte fanns några bestämmelser med annat innehåll.
- 29 UGIC gjorde tvärtom gällande att behörighetsreglerna i konventionen endast kan tillämpas om även käranden har hemvist i en konventionsstat. Eftersom UGIC var ett bolag bildat enligt kanadensisk rätt som inte hade något dotterbolag i en konventionsstat, var konventionen inte tillämplig i det aktuella fallet.
- 30 Cour d'appel anförde att en tvist kan anses ha tillräckligt samband med Europeiska gemenskapen för att motivera att domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga när svaranden — som i det aktuella fallet — har hemvist i en konventionsstat, men att det däremot är en annan fråga huruvida man kan göra

gällande särskilda bestämmelser i konventionen gentemot en kärke som har hemvist i en stat som inte har anlutit sig till denna konvention, vilket oundgämligen skulle medföra att gemenskapsrätten utvidgades till tredje land.

- 31 Cour d'appel konstaterade vidare att artikel 7 i konventionen endast avser "försäkringstviser" utan att det ges någon annan precisering och att fråga därför uppkommer huruvida återförsäkring skall omfattas av tillämpningsområdet för det fristående behörighetssystem som har inrättats genom artiklarna 7—12a i konventionen. Cour d'appel anförde att man i detta avseende kunde anse att syftet med dessa bestämmelser är att skydda försäkringstagaren, som är den svaga parten i ett försäkringsavtal, och att detta särskilda förhållande inte gör sig gällande i fråga om återförsäkring. Å andra sidan framgår det inte av konventionens lydelse att återförsäkring skall uteslutas.

Tolkningsfrågorna

- 32 Eftersom cour d'appel de Versailles ansåg att tvistens lösning under dessa omständigheter förutsatte en tolkning av konventionen, beslutade den att förklara målet vilande och ställa domstolen följande två tolkningsfrågor:

"1. Kan Brysselkonventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område tillämpas inte bara på tvister 'inom gemenskapen' utan även på tvister som har 'samband med gemenskapen'? Närmare bestämt, kan en svarande som är etablerad i en konventionsstat göra gällande de särskilda behörighetsreglerna i denna konvention mot en kärke som har hemvist i Kanada?"

2. Kan de särskilda bestämmelserna om behörighet vid försäkringstvister i artikel 7 och följande artiklar i Brysselkonventionen tillämpas i fråga om återförsäkring?”

Den första frågan

- 33 Den nationella domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida behörighetsreglerna i konventionen är tillämpliga när svaranden har sin hemvist eller sitt säte i en konventionsstat, även om kändanden har hemvist i ett tredje land.
- 34 För att besvara denna fråga skall det först påpekas att det system för fördelning av behörighet som finns i avdelning II i konventionen bygger på principen — som anges i artikel 2 första stycket — att talan mot den som har hemvist i en konventionsstat skall väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat parterna har medborgarskap.
- 35 Denna behörighetsregels — som är ett uttryck för den latinska sentensen *actor sequitur forum rei* — karaktär av huvudregel, förklaras av att den normalt underlättar svarandens försvar (se i detta avseende dom av den 17 juni 1992 i mål C-26/91, Handte, REG 1992, s. I-3967, punkt 14; svensk specialutåva, volym 12, s. 137, se även Jenardrapporten om Brysselkonventionen, EGT C 59, 1979, s. 1 och s. 18).
- 36 Det är endast med avvikelse från denna grundläggande princip, att domstolarna i den konventionsstat där svaranden har sin hemvist eller sitt säte skall vara

behöriga, som det i konventionen föreskrivs att det finns två fall, uttömmande uppräknade i avsnitt 2—6 i avdelning II, i vilka talan mot en svarande som har hemvist eller är etablerad i en konventionsstat kan (i fall som omfattas av en särskild behörighetsregel) eller skall (i fall som omfattas av en exklusiv behörighetsregel eller ett avtal om domstols behörighet) väckas vid domstol i en annan konventionsstat och inte vid domstol i den stat där han har hemvist.

- 37 I detta sammanhang innehåller avsnitt 2—6 i avdelning II vissa bestämmelser där utgångspunkten för att fastställa behörig domstol inte är det allmänna kriteriet om svarandens hemvist. I dessa bestämmelser ges undantagsvis kärandens hemvist viss betydelse.
- 38 För att göra det lättare för en underhållsberättigad att väcka talan föreskrivs sålunda i artikel 5.2 i konventionen att han har möjlighet att väcka talan mot svaranden i en annan konventionsstat än den där denne har sin hemvist, nämligen vid domstolen i den ort där den underhållsberättigade har sin hemvist eller vanliga vistelseort.
- 39 På samma sätt föreskrivs i artikel 8 första stycket andra punkten och artikel 14 första stycket i konventionen — även här med syftet att skydda den part som anses ha en svagare ställning än den andra avtalsparten — att en försäkrings- tagare respektive en konsument kan väcka talan mot den andra avtalsparten vid domstolarna i den konventionsstat där de har hemvist.
- 40 Även om det i de särskilda behörighetsreglerna läggs särskild vikt vid att svarandens hemvist är belägen i en konventionsstat, är det inte desto mindre så, att dessa regler endast utgör en ytterligare valmöjlighet för käranden vid sidan av

domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist, vilket är den huvudregel som konventionen bygger på.

- 41 I artikel 17 i konventionen föreskrivs vidare exklusiv behörighet för den domstol eller de domstolar i en konventionsstat som parterna har valt om en av parterna har hemvist i en konventionsstat.
- 42 Detta villkor avser inte nödvändigtvis svarandens hemvist, vilket innebär att kärandens hemvist i förekommande fall kan vara avgörande. Det följer emellertid också av denna bestämmelse att den däri föreskrivna behörighetsregeln är tillämplig när svaranden har hemvist i en konventionsstat, även om käranden har sin hemvist i tredje land (se i detta avseende den ovannämnda Jenardrapporten, s. 38).
- 43 I de andra bestämmelserna i avsnitt 2—6 i avdelning II läggs däremot ingen vikt vid kärandens hemvist.
- 44 I artikel 18 i konventionen föreskrivs visserligen att en domstol i en konventionsstat vid vilken käranden har väckt talan är behörig om svaranden frivilligt går i svaromål inför denna, utan att svarandens hemvist har någon betydelse.
- 45 Även om den domstol vid vilken talan väckts skall vara en domstol i en konventionsstat, krävs likväl inte i denna bestämmelse att käranden har sin hemvist i en sådan stat.
- 46 Samma slutsats kan dras från artikel 16 i konventionen, varav följer att de behörighetsregler som föreskrivs däri är tillämpliga oberoende av parternas

hemvist. Skälen till att dessa behörighetsregler införts är nämligen att det finns en särskilt stark anknytning mellan tvisten och en konventionsstat, oberoende av såväl svarandens som kärandens hemvist (vad särskilt beträffar — i fråga om nyttjanderätt till fast egendom — exklusiv behörighet för domstolarna i den konventionsstat där egendomen är belägen, se bland annat dom av den 27 januari 2000 i mål C-8/98, Dansommer, REG 2000, s. I-393).

- 47 Med hänsyn till vad som anförts ovan konstaterar domstolen att det endast är i rena undantagsfall som det enligt bestämmelserna i avdelning II i konventionen är av avgörande betydelse att kärandens hemvist är belägen i en konventionsstat. Detta är endast fallet om käranden använder sig av den valmöjlighet som han ges i artikel 5.2, artikel 8 första stycket andra punkten och artikel 14 första stycket i konventionen samt i fråga om avtal om domstols behörighet enligt artikel 17 i konventionen, dock endast under den förutsättningen att svaranden inte har hemvist i en konventionsstat.
- 48 Inget av dessa särskilda fall är emellertid tillämpligt i målet vid den nationella domstolen.
- 49 Det framgår vidare av fast rättspraxis att de behörighetsregler som utgör undantag från huvudregeln i artikel 2 första stycket i konventionen, att domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist eller är etablerad är behöriga, inte kan ge upphov till en tolkning som går utöver de fall som uttryckligen avses i konventionen (se bland annat den ovannämnda domen i målet Handte, punkt 14, dom av den 19 januari 1993 i mål C-89/91, Shearson Lehman Hutton, REG 1993, s. I-139, punkterna 15 och 16, av den 3 juli 1997 i mål C-269/95, Benincasa, REG 1997, s. I-3767, punkt 13, och av den 27 oktober 1998 i mål C-51/97, Réunion européenne m.fl., REG 1998, s. I-6511, punkt 16).

50 Det skall tilläggas — såsom framgår av artikel 3 andra stycket i konventionen, där det föreskrivs att käranden inte kan åberopa nationella behörighetsregler som grundas bland annat på kärandens hemvist eller vistelseort gentemot en svarande som har hemvist i en konventionsstat — att konventionen förefaller vara helt främmande för att domstolarna på kärandens hemvistort skall vara behöriga (se dom av den 11 januari 1990 i mål C-220/88, Dumez France och Tracoba, REG 1990, s. I-49, punkt 16, och domen i det ovannämnda målet Shearson Lehman Hutton, punkt 17). Härav följer att konventionen, förutom i de fall där det uttryckligen föreskrivs, inte skall tolkas så, att domstolarna på den ort där käranden har hemvist är behöriga, eftersom käranden i sådant fall genom sitt val av hemvist skulle kunna bestämma vilken domstol som skall vara behörig (se i detta avseende den ovannämnda domen i målet Dumez France och Tracoba, punkt 19).

51 I artikel 4 i konventionen föreskrivs visserligen ett undantag från regeln i artikel 3 andra stycket. Av artikel 4 följer nämligen att om svaranden inte har hemvist i en konventionsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje konventionsstat i enlighet med den statens lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 16, vilken är tillämplig utan hänsyn till parternas hemvist, och att en kärande som har hemvist i en konventionsstat kan åberopa de exorbitanta behörighetsregler som gäller där mot en sådan svarande. En icke-uttömmande uppräknig av sådana bestämmelser finns i artikel 3 andra stycket i konventionen.

52 Artikel 4 i konventionen utgör emellertid en bekräftelse av den grundläggande principen i artikel 2 första stycket i konventionen, eftersom det i den förstnämnda bestämmelsen föreskrivs att konventionens behörighetsregler inte är tillämpliga när svaranden inte har hemvist i en konventionsstat.

53 Mot bakgrund av det som anförts skall det fastslås att det system för fördelning av behörighet som införts genom konventionen normalt sett inte grundas på svarandens hemvist eller säte.

- 54 Detta regelsystem grundas inte heller på parternas medborgarskap, vilket framgår av lydelsen av artikel 2 andra stycket och artikel 4 andra stycket i konventionen.
- 55 I konventionen stadgas däremot den grundläggande principen att domstolarna i den konventionsstat där svaranden har sin hemvist eller är etablerad är behöriga.
- 56 Som framgår av punkt 47 i denna dom är det endast som undantag från huvudregeln som konventionen innehåller vissa särskilda bestämmelser där kärandens hemvist i klart avgränsade fall tillmäts betydelse.
- 57 Härav följer att frågan om var käranden har hemvist som huvudregel inte är relevant för tillämpningen av de behörighetsregler som föreskrivs i konventionen, eftersom tillämpningen av dessa regler i princip endast är beroende av att svaranden har hemvist i en konventionsstat.
- 58 Det förhåller sig på annat sätt endast i de undantagsfall där det uttryckligen framgår av en konventionsbestämmelse att tillämpningen av behörighetsreglerna är beroende av att käranden har hemvist i en konventionsstat.
- 59 Härav följer att konventionen i princip inte utgör hinder mot att de däri föreskrivna behörighetsreglerna tillämpas på en tvist mellan en svarande som har hemvist i en konventionsstat och en kärande som har hemvist i tredje land.

60 Som generaladvokaten har anfört i punkt 21 i sitt förslag till avgörande har domstolen — helt i överensstämmelse med detta konstaterande — redan tolkat behörighetsreglerna i konventionen i fall där käranden i målet vid den nationella domstolen hade sin hemvist eller sitt säte i tredje land, medan de ifrågavarande konventionsbestämmelserna inte föreskrev något undantag från huvudregeln, att domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist är behöriga (se dom av den 25 juli 1991 i mål C-190/89, Rich, REG 1991, s. I-3855, och av den 6 december 1994 i mål C-406/92, Tatry, REG 1994, s. I-5439).

61 Under dessa omständigheter skall den första tolkningsfrågan besvaras så, att avdelning II i konventionen, som rör behörighetsregler, i princip är tillämplig när svaranden har sin hemvist eller sitt säte i en konventionsstat, även om käranden har hemvist i tredje land. Det förhåller sig på annat sätt endast i de undantagsfall där det uttryckligen föreskrivs i en konventionsbestämmelse att tillämpningen av den däri stadgade behörighetsregeln är beroende av att käranden har hemvist i en konventionsstat.

Den andra frågan

62 Behörighetsreglerna för försäkringstvister i avsnitt 3 i avdelning II i konventionen är uttryckligen tillämpliga på vissa särskilda försäkringsavtal, såsom obligatorisk försäkring, ansvarsförsäkring, försäkring som avser fast egendom eller sjö- och lufttransportförsäkring. Härtill kommer att det i artikel 8 första stycket tredje punkten i konventionen uttryckligen hänvisas till samförsäkring.

- 63 Däremot avser inte någon av bestämmelserna i nämnda avsnitt återförsäkring.
- 64 Vidare följer det av fast rättspraxis att det framgår av en undersökning av bestämmelserna i avsnitt 3 i avdelning II i konventionen och förarbetena till dem att dessa bestämmelser — som innebär att försäkringstagaren i större utsträckning än försäkringsgivaren har möjlighet att välja vilken domstol som skall vara behörig och att det inte är möjligt att införa klausuler om domstols behörighet till försäkringsgivarens fördel — bygger på tanken att man bör skydda försäkringstagaren, som är den som oftast ställs inför standardavtal med villkor som inte är förhandlingsbara och som är den ekonomiskt svagare parten (dom av den 14 juli 1983 i mål 201/82, Gerling, REG 1983, s. 2503, punkt 17).
- 65 Att bestämmelserna har till uppgift att skydda den part som anses vara ekonomiskt svagare och mindre erfaren i juridiskt hänseende än motparten innebär emellertid inte att tillämpningen av de särskilda behörighetsregler som har införts i konventionen i detta syfte kan utsträckas till att omfatta personer som inte behöver detta skydd (se analogt, beträffande artikel 13 och följande artiklar i konventionen om behörighet vid konsumenttvister, den ovannämnda domen i målet Shearson Lehman Hutton, punkt 19).
- 66 Något särskilt skyddsbehov gör sig inte gällande i fråga om förhållandet mellan en återförsäkringstagare och dennes återförsäkringsgivare. Båda parterna i ett återförsäkringsavtal är nämligen näringsidkare i försäkringsbranschen och ingen av dem kan förmodas ha en svagare ställning i förhållande till den andra avtalsparten.
- 67 Det är således förenligt med de ifrågavarande bestämmelsernas ordalydelse, anda och syfte att dra slutsatsen att dessa inte är tillämpliga på förhållandet mellan en återförsäkringsgivare och en återförsäkringstagare inom ramen för ett återförsäkringsavtal.

- 68 Denna tolkning bekräftas av systematiken i den fördelning av behörighet som inrättats genom konventionen.
- 69 Avsnitt 3 i avdelning II i konventionen innehåller således regler varigenom andra domstolar än de i den konventionsstat där svaranden har hemvist ges behörighet. I synnerhet föreskrivs i artikel 8 första stycket andra punkten att domstolen i den ort där försäkringstagaren har hemvist är behörig.
- 70 Som redan har påpekats i punkt 49 i denna dom framgår det av fast rättspraxis att de behörighetsregler som utgör undantag från huvudregeln i artikel 2 första stycket i konventionen, att domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist är behöriga, inte kan ge upphov till en tolkning som går utöver de fall som uttryckligen avses i konventionen.
- 71 Denna tolkning gäller *a fortiori* beträffande en behörighetsregel som den som föreskrivs i artikel 8 första stycket andra punkten i konventionen, enligt vilken en försäkringstagare kan väcka talan mot svaranden vid domstol i den konventionsstat där käranden har hemvist.
- 72 Av skäl som förklaras närmare i punkt 50 i denna dom har konventionens upphovsmän inte velat ge domstolarna på kärandens hemvistort behörighet förutom i de fall där detta särskilt föreskrivs.

- 73 Härav följer att det inte kan anses att avsnitt 3 i avdelning II i konventionen är tillämpligt på förhållandet mellan en återförsäkringsgivare och en återförsäkringstagare inom ramen för ett återförsäkringsavtal.
- 74 Denna tolkning finner dessutom stöd i Schlosserrapporten om konventionen om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde till Brysselkonventionen (EGT C 59, 1979, s. 71 och s. 117), där det uttalas att "ett återförsäkringsavtal [inte] kan jämföras med ett försäkringsavtal. Av detta följer att artiklarna 7—12 inte är tillämpliga på återförsäkringsavtal".
- 75 I detta avseende skall det emellertid preciseras — som kommissionen med rätta har påpekat — att de särskilda reglerna om behörighet vid försäkringstvister visserligen inte avser tvister mellan en återförsäkringstagare och en återförsäkringsgivare inom ramen för ett återförsäkringsavtal, som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, men att de däremot är tillämpliga fullt ut när en försäkringstagare, en försäkrad eller en förmånstagare i ett försäkringsavtal enligt bestämmelserna i en konventionsstat har rätt att vända sig direkt till försäkringsgivarens eventuella återförsäkringsgivare för att gentemot denne göra gällande sina rättigheter enligt försäkringsavtalet, till exempel när försäkringsgivaren har försatts i konkurs eller likvidation. I ett sådant fall befinner sig käranden i en svagare ställning i förhållande till återförsäkringsgivaren, som är näringsidkare, varvid det mot bakgrund av det särskilda skydd som är syftet med artikel 7 och följande artiklar i konventionen är motiverat att tillämpa de särskilda regler som föreskrivs däri.
- 76 Av vad anförts följer att den andra tolkningsfrågan skall besvaras så, att de särskilda reglerna om behörighet vid försäkringstvister i artiklarna 7—12a i konventionen inte omfattar tvister mellan en återförsäkringsgivare och en återförsäkringstagare inom ramen för ett återförsäkringsavtal.

Rättegångskostnader

- 77 De kostnader som har förorsakats av den franska regeringen och Förenade kungarikets regering samt Europeiska gemenskapernas kommission, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 5 november 1998 har ställts av cour d'appel de Versailles — följande dom:

- 1) Avdelning II i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde, enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Grekland tillträde och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om

Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde är i princip tillämplig när svaranden har sin hemvist eller sitt säte i en konventionsstat, även om kändanden har hemvist i tredje land. Det förhåller sig på annat sätt endast i de undantagsfall där det uttryckligen föreskrivs i en konventionsbestämmelse att tillämpningen av den däri stadgade behörighetsregeln är beroende av att kändanden har hemvist i en konventionsstat.

- 2) De särskilda reglerna om behörighet vid försäkringstvister i artiklarna 7—12a i konventionen omfattar inte tvister mellan en återförsäkringsgivare och en återförsäkringstagare inom ramen för ett återförsäkringsavtal.

Moitinho de Almeida

Schintgen

Puissochet

Hirsch

Macken

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 13 juli 2000.

R. Grass

J.C. Moitinho de Almeida

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen